

Tekst Financieel Dagblad

29 mrt 19 [Hella Hueck](#)

TECH EN MEDIA

Uw kind is dyslectisch? Gefeliciteerd!

Dyslexie, moeite hebben met lezen en spellen, wordt vooral gezien als een probleem. Maar dyslecten zijn door een andere structuur van hun hersenen bijzonder ondernemend, creatief en zien verrassende verbanden. Allemaal eigenschappen die we op de werkvloer van de toekomst goed kunnen gebruiken.

Gesprek met mijn dochter Zita (10)

Zita: 'Mam, kom ik ook voor in jouw artikel over dyslexie?'

Ik: 'Zou je dat leuk vinden?'

Zita: 'Ja, best wel.'

Ik: 'Wat zou je erover willen zeggen?'

Zita: 'Dat het allemaal gruwelijk veel tijd kost.'

Na jaren van dikke onvoldoendes voor spelling en extra leesbegeleiding kwam in maart 2018 de officiële diagnose. Onze jongste dochter Zita is dyslectisch. Om haar lezen en spellen op te krikken moet ze nu dagelijks 20 minuten huiswerk maken. Elke week gaat ze braaf naar het RID (Regionaal Instituut Dyslexie) waar begeleider Simon haar leert nieuwe letter-klankkoppelingen te maken. Want woorden als schuur en scheur klinken voor haar hetzelfde.

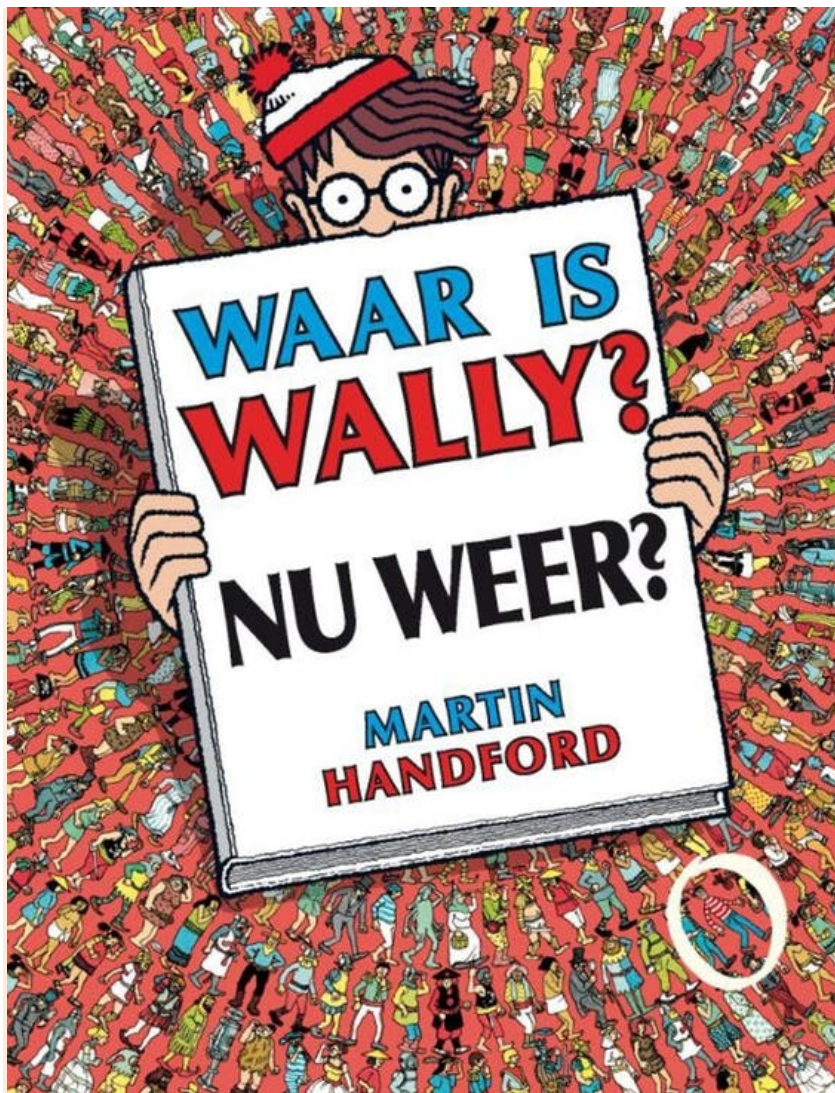
Het kost inderdaad allemaal 'gruwelijk veel tijd'. Zo gaat tafels uit het hoofd leren bij Zita niet op de automatische piloot. Kinderen met dyslexie hebben ook moeite met rijtjes leren,

automatiseren. De frustratie loopt regelmatig op in huize Hueck. Zita weet alles te vertellen over de VOC, de Gouden Eeuw en Rembrandt, maar het woord 'specerijen' goed spellen is een onneembare vesting. De onmacht uit zich soms met dikke tranen. 'Ik leer het nooit.'

Zita is niet de enige die worstelt op school. [Volgens het CBS](#) is 8% van de kinderen op de basisschool dyslectisch.

Toch blijken deze kinderen later uit te kunnen groeien tot succesvolle ondernemers, architecten, ingenieurs, designers en zelfs schrijvers. Uit [onderzoek](#) van Case Business School in Londen blijkt dat 35% van de ondernemers in de Verenigde Staten zichzelf bestempelt als dyslectisch. Zo haakte Richard Branson af op school toen hij 15 was en richtte Virgin Records op. Nu is hij miljardair en zet zich in om het taboe rond dyslexie te doorbreken. De leraren van John Irving vonden hem op school dom en lui, maar op zijn 26e werd hij in één klap wereldberoemd met zijn debuut *The World According to Garp*. De meest bekende dyslect is misschien wel wetenschapper Albert Einstein.

Hoe werkt het dyslectische brein?

Een praktisch voorbeeld is hoe kinderen het platenboek *Waar is Wally* bekijken. Wally is een stripfiguurtje dat je op drukke plekken als strand, station of camping moet vinden in een krioelende mensenmenigte. Een kind met een autistisch brein zal Wally vrij snel weten te vinden. Het kind kan goed focussen op concrete zaken, maar zal wat meer moeite hebben met de algemenere betekenis of de context. Een kind met een dyslectisch brein ziet juist hele andere nieuwe verbanden, bijvoorbeeld dat alle meisjes op het strand bikini's dragen en geen badpak. Maar Wally zelf vinden ze minder snel.

Dyslectisch zijn

Héb je dyslexie of bèn je dyslectisch? Het lijkt een semantische discussie, maar dat is het niet. Wetenschappers komen er steeds meer achter dat de hersenen van dyslecten anders gestructureerd zijn dan de hersenen van niet-dyslecten. Zo leunen dyslecten meer op hun rechterhersen helft dan hun linker. De rechterhelft is goed in het de grootschalige verwerking van informatie, de linkerhelft is gespecialiseerd in fijnmazige verwerking. Zo kan de linkerhelft wel ogen, oren, neuzen en monden onderscheiden, maar geen gezichten. Daar is de rechterhelft voor nodig.

Professor in de biomedische wetenschappen Manuel Casanova van de University of Kentucky ontdekte dat de hersenschors bij dyslecten anders gestructureerd is. Het dyslectische brein heeft lange connecties (axonen) waarmee het taken uitvoert, het autistische brein juist korte. Het maakt dat autisten heel goed zijn in het verwerken van details, dyslecten juist meer in het herkennen van algemene kenmerken of concepten.

'Wij zeggen daarom dat je dyslectisch *bent*. Het is geen stoornis of ziekte, maar de manier waarop je de wereld ziet', vertellen de Amerikaanse neurowetenschappers Brock en Fernette Eide via Skype. Het echtpaar heeft al twintig jaar een praktijk in Seattle waar zij kinderen met leerproblemen behandelen. Zij zagen steeds dezelfde patronen bij kinderen die moeite hadden met lezen en spellen. 'Ze hebben een goed ruimtelijk inzicht, leggen verrassende verbanden, zijn heel goed in verhalen verzinnen en zijn erg creatief.' De wetenschappers spreken daarom van 'het dyslectisch voordeel'. Brock Eide: 'Het dyslectische brein heeft ook eigenschappen waar je trots op mag zijn in plaats van dat je je ervoor schaamt. De maatschappij ziet dyslexie nog te veel als een probleem, we zouden juist veel meer gebruik moeten maken van de voordelen.'

Wobbe Wiedijk (12): 'De weg naar school zie ik 3D in mijn hoofd.'

Zelfvertrouwen

In de wijk Buitenveldert in Amsterdam bereidt een groepje van vijf kinderen hun presentatie voor die ze binnenkort aan hun ouders gaan geven. Ze hebben een eigen bedrijf, 'Electric Sun', bedacht dat grote zonnepanelen in de ruimte gaat schieten. 'Die kunnen buiten de dampkring veel meer zon opvangen dan dat ze hier op aarde kunnen', legt Wobbe Wiedijk (12) uit. Wobbe, een jongen die duidelijk niet graag stilzit, ziet de technische constructie al helemaal voor zich. Zo werkt zijn brein nou eenmaal. 'Ik vind het lastig uit om te leggen aan mensen die niet dyslectisch zijn. De weg naar school heb ik helemaal als een kaart in mijn hoofd, helemaal in 3D. Zoals in de game *Minecraft*.'

Mila Reedijk (11): 'Best cool dat ik dyslectisch ben.'

Wobbe volgt de cursus NoticeAbility, die focust op de talenten van dyslectische kinderen. De cursus wordt georganiseerd door HOI Foundation, een stichting opgericht door Tamara Vreeken en Stephanie Raber (allebei zelf dyslect) die de kinderen meer kennis en zelfvertrouwen wil geven. De kinderen moeten een eigen product bedenken en daar een verdienmodel bij verzinnen. Raaf van Campen (12) blijkt een kei in het filmen en monteren van een spetterend marketingfilmpje. 'O, hier heb ik niet zo lang over gedaan. Een kwartiertje of zo.'

'Op de PABO-opleiding wordt er bijna geen tijd besteed aan hoe leerkrachten deze kinderen kunnen begeleiden', vertelt Vreeken. 'Op school krijgen ze de hele tijd te horen dat ze het niet goed doen. Dat geeft de kinderen een knauw. Hier zie ik ze opbloeien.'

Nika Egbers (11): 'Ik kan episch denken.'

Uit onderzoek van de Britse non-profitorganisatie Made by Dyslexia, financieel gesteund door de Britse ondernemer Richard Branson, blijkt dat 9 op de 10 dyslecten zichzelf dom vinden en zich schamen voor het feit dat ze niet goed lezen en spellen.

'Hier maakt het niet uit als ik iets niet goed spel. Iedereen begrijpt wel wat ik bedoel', zegt Nika Egbers (11). Mila Reedijk (11) uit Muiderberg durft zelfs te stellen dat ze het 'best cool' vindt dat ze dyslectisch is. 'Eerst baalde ik er verschrikkelijk van. Ik wilde niet anders zijn dan de rest. Nu zie ik meer de pluspunten.'

Daan Limpens (11): 'Ik heb een jamfabriek bedacht.' en 'Mijn vader is het ook.'

STER krachten

Wat zijn dan die pluspunten? Het echtpaar Eide heeft in het boek 'Dyslexie als kans', waarvan deze maand de Nederlandse vertaling is verschenen, de vaardigheden van het dyslectische brein samengevat in vier categorieën, de zogenaamde STER-krachten. De S staat voor samenhangende denkvaardigheid: het vermogen om belangrijke, nieuwe verbanden te ontdekken tussen verschillende vormen van informatie. 'Als we kinderen bij een IQ-test vragen combinaties te maken tussen een aantal plaatjes die we laten zien, komen dyslectische kinderen met verrassende, nieuwe combinaties', vertelt Fernet Eide. 'Wat hebben bijvoorbeeld een kat en een muis gemeen? Ze hebben allebei vier poten, het zijn huisdieren. Maar ze spelen ook de hoofdrol in *Tom & Jerry*. Zo'n antwoord zal een dyslectisch kind sneller geven.'

Zita Noorbergen (10): 'Dit vest heb ik zelf genaaid.'

T-krachten (tijdgerichte denkvaardigheid) is het vermogen om patronen in de wereld te lezen en op basis daarvan reconstructies te maken of toekomstige scenario's te schetsen. Iets dat goed ingezet kan worden bij veiligheidsdiensten om bijvoorbeeld terroristische groeperingen in kaart te brengen en op te sporen. De Britse geheime dienst GCHQ ziet dyslecten als een geheim wapen: ze werven actief onder dyslectici en hebben er meer dan honderd in dienst.

Kiki vanDelden (11): 'Ik ben heel creatief.'

De derde kracht heet episodisch denken. Het betekent dat het brein minder goed is in het onthouden van abstracte feiten zoals jaartallen, namen of het precieze tijdstip waarop de trein vertrekt. Maar de herinneringen bestaan uit echte gebeurtenissen en persoonlijke ervaringen. Wie episodisch denkt, denkt in verhalen. Zo omschrijft de dyslectische schrijver Adriaan van Dis zijn eigen geheugen als 'een grote cinema. Ik onthoud van alles wat ik hoor,

vaak hele of halve zinnen, die ik vervolgens ook weer makkelijk kan gebruiken', zei Van Dis eens in een [interview](#) met het tijdschrift *Onze Taal*.

Raaf van Campen (12): 'In een kwartier edit ik een filmpje.'

Tot slot zijn dyslecten vaak sterk in ruimtelijk denken: ze zien heel makkelijk, net als Wobbe Wiedijk, een 3D-projectie van hun omgeving in hun hoofd. 'Op school wordt er weinig aandacht aan R-krachten besteed, maar in beroepen als chirurg, loodgieter, architect, ontwerper of graphics-designer zijn deze vaardigheden onmisbaar', licht Brock Eide toe.

Niet elke dyslect heeft ze alle vier, maar er komt altijd wel één, en vaak twee of drie van deze krachten terug. De STER-krachten zijn niet voorbehouden aan dyslecten, natuurlijk zullen ook niet-dyslecten sommige van deze eigenschappen bij zichzelf herkennen.

De deelnemers aan de cursus NoticeAbility, die focust op de talenten van dyslectische kinderen. De cursus wordt georganiseerd door HOI Foundation, een stichting opgericht door Tamara Vreeken en Stephanie Raber, die de kinderen meer kennis en zelfvertrouwen wil geven.

Bekende dyslecten:

Behalve **Albert Einstein**, **John Irving** en **Richard Branson** zijn er nog tal van andere prominenten met dyslexie. Een greep:

Steve Jobs: De Apple-oprichter worstelde met lezen en school. Zijn brein bleek gemaakt voor grootsere dingen.

Whoopi Goldberg: De actrice ziet haar dyslexie niet als een handicap. 'Het geeft me een ander perspectief op dingen.'

Jamie Oliver: De Naked Chef presenteerde dramatisch op school, maar des te beter in de keuken.

Adriaan van Dis: De auteur omschrijft zijn geheugen als 'een grote cinema' waaruit hij rijkelijk kan putten.

Boris Velthuisen van Zanten: De ondernemer verkocht zijn bedrijf The Next Web aan de Financial Times.

Werkvloer

Bij accountantskantoor EY begint langzaam het besef door te dringen dat mensen met dyslexie de werkvloer kunnen verrijken. Sterker nog, dat dyslecten vaardigheden hebben waar in de toekomst veel vraag naar is. Het bedrijf publiceerde een half jaar geleden samen met Kate Griggs, de directeur van Made by Dyslexia, het rapport '[The value of dyslexia](#)' dat tot de conclusie kwam dat deze mensen 'een sterke cognitieve flexibiliteit hebben, sterk zijn

in visualiseren en vaak goed zijn in het oplossen van complexe problemen. Ze kunnen waardevolle medewerkers zijn die de vierde industriële revolutie omarmen.'

De Britse tak van EY heeft daarom besloten de sollicitatieprocedure toegankelijker te maken voor mensen met dyslexie en andere vormen van neurodiversiteit, vertelt Kate Griggs aan de telefoon. Een sollicitant kan negens op z'n eindexamenlijst hebben, maar dat zegt niets over of je de beste medewerker binnenhaalt. De werkvloer van de toekomst vraagt juist om outside-the-box denken. Griggs: 'Op school moet je reproduceren wat je hebt geleerd. In het echte leven moet je problemen oplossen die zich nog niet eerder hebben voorgedaan.'

In Nederland begint het onderwerp ook voorzichtig te leven, vertelt Anita Huijmans, binnen EY verantwoordelijk voor diversiteit en inclusiviteit. 'We doen nog niet voldoende om dyslecten in hun kracht te zetten.' Daarom organiseert Huijmans binnenkort voor de afdeling recruitment een workshop over hoe het dyslectische brein werkt.

De kijk op dyslexie verandert in het bedrijfsleven en de rest van de samenleving, ziet Kate Griggs, maar het gaat nog wel langzaam. Uit onderzoek van haar organisatie blijkt dat maar 3% van de samenleving dyslexie als iets positiefs ziet. Iets dat mijn dochter Zita herkent. Want al kan ze de meest complexe Lego-constructies bouwen zonder hulp en naait ze moeiteloos hippe kleertjes voor al haar knuffels, die zaken tellen niet écht mee. 'Ik ben goed in dingen waar ik op school toch geen cijfer voor krijg.'

Wetenschappers vinden steeds meer bewijs dat de hersenen van [dyslectici anders gestructureerd zijn](#)

Gefeliciteerd!

'Dyslexie maakt je jeugd wel wat gecompliceerder', moet ondernemer Boris Veldhuijzen van Zanten toegeven. Bij hem werd op zijn twaalfde ontdekt dat hij dyslectisch is. Als kind werd hij bestempeld als lui en dom. Zijn revanche: onlangs verkocht Veldhuijzen van Zanten met succes een meerderheidsbelang van zijn mediabedrijf The Next Web aan de Financial Times. Vanaf een strand in de buurt van Barcelona laat hij weten: 'Het voordeel is dat dyslectische mensen niet ongemakkelijk worden als ze geconfronteerd worden met een probleem of uitdaging. Dat zijn we gewend. Als ik van ouders hoor dat ze hebben ontdekt dat hun kind dyslectisch is dan zeg ik "gefeliciteerd!"'

Learn more

[_Hella Hueck](#)